

ЗАПОБІГАННЯ КРАДІЖКАМ В ІСТОРИЧНОМУ ТА ПРАВОВОМУ ВИМІРАХ

Матвієнко О. В.

Стаття присвячена дослідженню запобігання крадіжкам в історичній ретроспективі законодавчого закріплення. На предмет кримінальної заборони та визначення крадіжки проаналізовано окремі положення Руської Правди, Церковного Уставу князя Ярослава (XII ст.), Судебника Казимира IV, Статутів Великого Князівства Литовського, Соборного Уложення 1649 року, Прав, за якими судиться малоросійський народ, Артикула Військового Петра 1 1715 року, Угорського кримінального уложення про злочини і проступки 1879 року, Зводу законів Російської імперії 1832 року та Уложення про покарання кримінальні і виправні 1845 року, Кримінального уложення 1903 року, Закону Ради Міністрів УНР 1920 року «Про підвищення кари за недбайливу охорону, присвоєння, розтрату або знищення скарбового майна», КК УРСР 1922 року, КК УРСР 1927 року, Основ кримінального законодавства Союзу СРСР і союзних республік, КК УРСР 1960 року, КК України 2001 року та ряду інших законодавчих актів кримінально-правового напрямку регулювання.

Визначено, що кримінально-правова заборона крадіжки в близькому до сучасного розумінні існувала вже в XI-XV ст., коли лише зароджувався інститут кримінально-правової охорони власності, посиленою охороною князівської власності. Період XVI-XVIII ст. - час спроб систематизації кримінально-караних діянь, які посягають на власність та заходів відповідальності і покарання за такі вчинки. У XVIII ст.-початок ХХ ст. знаходимо відображення вже стійкого понятійного апарату, щоправда відсутнє розмежування крадіжки та ненасильницького грабежу, точніше відбувається отождолення даних явищ. Період соціалізму характеризується періодом активного розвитку законодавства, але під впливом політико-ідеологічних особливостей історичного періоду. З прийняттям КК України 2001 року відбувається становлення кримінально-правового змісту крадіжки в тому вигляді, який відомий сучасній доктрині кримінального права. Констатовано, що кримінально-правова норма щодо заборони крадіжки відображає останні тенденції та суспільні перетворення в розрізі кримінально-правової політики сучасного періоду становлення української державності.

Ключові слова: крадіжка, таємне викрадення чужого майна, власність, кримінальне законодав-

ство, генезис кримінально-правової заборони, запобігання.

Matviienko O. V. Theft prevention in historical and legal dimensions

The article is devoted to the study of the phenomenon of theft in the historical retrospect of legislative consolidation. On the subject of the criminal prohibition and definition of theft, separate provisions of the Russian Truth, the Church Statute of Prince Yaroslav (XII century), the Court Book of Casimir IV, the Statutes of the Grand Duchy of Lithuania, the Council Statute of 1649, the Laws by which the Little Russian people are judged, the Military Article of Peter 1 1715 were analyzed of the Hungarian Criminal Code on Crimes and Misdemeanors of 1879, The Code of Laws of the Russian Empire of 1832 and the Provisions on Criminal and Correctional Punishments of 1845, the Criminal Provisions of 1903, the Law of the Council of Ministers of the Ukrainian People's Republic of Ukraine of 1920 "On Increasing the Penalty for Careless Protection, Appropriation, Waste or Destruction of Treasured Property", CC of the Ukrainian SSR of 1922, CC Ukrainian SSR of 1927, Fundamentals of Criminal Legislation of the Union of the USSR and the Union Republics, the Criminal Code of the Ukrainian SSR of 1960, the Criminal Code of Ukraine of 2001 and a number of other legislative acts in the field of criminal law regulation.

It was determined that the criminal law prohibition of theft in a close to modern sense existed already in the XI-XV centuries, when the institution of criminal law protection of property, enhanced by the protection of princely property, was just emerging. The period of the XVI-XVIII centuries. - the time of attempts to systematize criminally punishable acts that encroach on property and measures of responsibility and punishment for such acts. In the 18th century - the beginning of the 20th century. we find a reflection of an already stable conceptual apparatus, although there is no distinction between theft and non-violent robbery, more precisely, there is an identification of these phenomena. The period of socialism is characterized by a period of active development of legislation, but under the influence of political and ideological features of the historical

period. With the adoption of the Criminal Code of Ukraine in 2001, the criminal law content of theft in the form known to the modern doctrine of criminal law was established. It has been established that the criminal law norm on the prohibition of theft reflects the latest trends and social transformations in terms of the criminal law policy of the modern period of the formation of Ukrainian statehood.

Key words: *theft, secret theft of someone else's property, property, criminal legislation, genesis of the criminal law prohibition, prevention.*

За будь-яких часів існування різних форм державності посягання на чужі речі були найпоширенішими порушеннями встановлених правил співжиття в суспільстві. Не змінилося це й сьогодні - крадіжка є кримінальним правопорушенням, яке займає найбільшу частку в загальній структурі злочинності. Крадіжка в правовій доктрині розглядається як різновид кримінально караного посягання, яке пов'язане з таємним корисливим вилученням чужого майна за вчинення якого настає кримінальна відповідальність на підставі ст. 185 Кримінального кодексу України (далі - КК України).

Ретроспективний огляд кримінального законодавства, нормами якого в той чи інший період часу здійснювалася охорона власності, в тому числі і шляхом заборони крадіжки, дозволить проаналізувати як видозмінювалося нормативне визначення крадіжки та покарання за таке діяння. З метою правильної історичної перспективи необхідно вчитися на досвіді минулого, роблячи з нього ґрунтовні висновки для сьогодношньої правової практики. Тож в силу необхідності виявлення та розробки дієвих заходів боротьби з поширенням явища крадіжки в Україні, в тому числі і за допомогою кримінально-правових заходів, пропонується розглянути процес становлення та розвитку кримінальної заборони даного кримінального правопорушення.

Дослідженням різних аспектів кримінально-правової охорони власності, в тому числі й питаннями феномену крадіжки, займалися П.П. Андрушко, Н.О. Антонюк, А.М. Бабенко, Ю.А. Дорохіна, В.О. Глушков, О.О. Дудоров, П.С. Матишевський, В.О. Навроцький, М.І. Панов, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, С.Д. Шапченко та багато інших відомих вітчизняних науковців-правників.

Першою кримінально-правовою заборonoю викрадення чужого майна в Київській Русі була ст. 6 договору руських з греками при князі Олегові

911 року (за Іпатіївським списком) [1, с. 228]. Зазначається, що згідно з указаною нормою крадій повинен був повернути вкрадену річ та сплатити (штраф) суму вартості такої речі, а крім того «повинен бути покараний по закону грецькому і за статутом і законом руським, що передбачало тілесні покарання і навіть смертна кара (за повторне вчинення цього діяння)» [2, с. 11].

Руська правда як одна із найвидатніших правових пам'яток та основних законодавчих актів Київської Русі під крадіжкою визначала «протизаконне вилучення речі з чужого володіння з наміром привласнення». Примітно те, що даний правовий акт встановлював диференціацію крадіжки, так знаходимо визначення «крадіжки з приміщення, крадіжки худоби на полі, вівці, кози, свині, бобрів, крадіжки холопа, крадіжки бджіл і меду з бортних дерев, крадіжки морських і річкових суден, крадіжки сіна або дров тощо. За всі види крадіжок передбачалася одна ціна штрафу, а саме 3 гривні за крадіжку челяді, коня, зброї, сукні, сокола та ін. Однак, крадіжка княжого майна ставилася під більшу охорону» [3, с. 31].

Такий висновок можна пояснити на прикладі того, що розмір штрафу за викрадення княжого майна був значно вищим. Передбачалася відповідальність за крадіжку худоби, крадіжка не охоронюваного майна каралася суворіше крадіжки із закритого приміщення, а вбивство злодія на місці злочину не каралося (якщо воно вчинене вночі) і тлумачилося, по суті, як самооборона [4, с. 2]. Окрім того, корисливий мотив вже тоді вважався обов'язковою ознакою для кваліфікації викрадення, і крадіжка розглядалася тільки як умисне кримінальне правопорушення в сучасному його розумінні.

У науковій літературі пропонується теза стосовно того, що в часи Київської Русі серед посягань проти власності розрізняли лише крадіжку і розбій, привласнення загублених речей або втікача-невільника, протиправне користування чужими речами, зловмисне пошкодження чужої речі, підпал та деякі інші [5, с. 6]. Також, знаходимо висновок про те, що «центральне положення в цій системі кримінальних правопорушень проти власності за нормами Руської Правди займає поняття «татьба» як загальне поняття для позначення посягань на чуже майно» [6, с. 187].

За вартістю викраденого крадіжку поділяли на три види: «за найтяжчу крадіжку (наприклад, невольника, бобра) карали 12 гривнами, за середню (наприклад, худоби, коней, звірів із кліток) - 3 гривнами, за найменшу - 1 гривною

(60 кунами). Залежно від ступеня злої волі крадіжку поділяли на два види: тяжчу і легшу. За легшу крадіжку (худоби з поля) карали 60 кунами, а за крадіжку із закритого приміщення (хліва) – 3 гривнами і 30 кунами. За найважчу крадіжку за «Руською Правдою» (рецидив, конокрадіство, розбій) призначали «потік і розграбування», коли у винного насильно забирали все майно, а його з сім'єю виганяли з громади» [7, с. 90].

Окремим підвидом можна визначити церковну крадіжку, відповідальність за яку передбачалася Церковними Статутами Великих князів, що відповідало тогочасному політичному устрою розподілу влади між князем та церквою. Також є свідчення того, що згідно Церковного Уставу князя Ярослава (XII ст.) церковній юрисдикції також підлягали й сімейні крадіжки, розмір штрафу за їх вчинення був у чотири рази менший від крадіжки зерна або врожаю [8, с. 242-247].

З наступними політичними та державоутворюючими процесами на територію тогочасної Української держави поширив свою дію Судебник Казимира IV, який запозичував ряд правових положень із Руської Правди, але передбачав значно суворіші покарання. Даний кодифікований акт розрізняв окремі види крадіжки, які охоплювалися терміном «пограбування» та самого визначення такого поняття не містив [9, с. 88].

Надалі значимими законодавчими актами, які та встановлювали кримінальне покарання за крадіжку є Статути Великого Князівства Литовського. Примітним є те, що хоч самого поняття «крадіжка» Статути не містили, однак пропонували ряд диференціюючих ознак посягань на власність, мова йде про предмет посягання, суб'єкт діяння, становість, ознака повторності, місце вчинення посягання тощо [10, с. 121].

Варто взяти до уваги також вплив на регулювання кримінальної відповідальності за посягання проти власності, в тому числі і за вчинення крадіжки, звичаєвого права за часів козацької доби, коли пропонувалася певна диференціація крадіжки залежно від того, кому належала вкрадена річ (чиясь особиста річ чи майно козацької громади) [11, с. 90], що, у свою чергу, впливало на рівень покарання.

На далі свого поширення набуло Соборне Уложення 1649 року, яке відрізняло крадіжку від інших посягань проти власності, як то грабежу, розбою тощо. Примітно, що даний документ пропонував чітку класифікацію злочинних діянь та кваліфікуючих ознак, наприклад, вилучення чужого майна з нападом на поселення, житла, із застосуванням

насильства, з використанням зброї, зі спаленням двору, хліба, з вбивством тощо [3, с. 32].

У наступні роки на окремих частинах українських земель діяло законодавство Австрії, Угорщини, основними джерелами в частині кримінального права були Кримінальний кодекс 1803 року («Францішкана»), Угорське кримінальне уложення про злочини і проступки 1879 року [12, с. 437]; королівське законодавство «Урбаріум» (1711 року) та «Трипаріум» (трикнижжя) [13, с. 86].

Наступним нормативно-правовим актом варто згадати Артикул Військовий Петра 1 1715 року, за яким система кримінальних правопорушень проти власності серед іншого включала крадіжку. Також у XVIII одним із джерел права були «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 року [14, с. 12], які передбачала кримінальну відповідальність за викрадення чужої речі (майна).

Варто відмітити, що в силу особливостей характеру взаємодії з сусідніми державами у XVIII-XIX століттях на території українських земель, джерелами кримінального права якого на той час можна вказати 15-й том Зводу законів Російської імперії 1832 року та Уложення про покарання кримінальні і виправні 1845 року, яке діяло (із змінами) до жовтневого перевороту 1917 року. Примітно, що вказані нормативні акти вже відображали градацію інтересів та цінностей, які підлягали кримінально-правовому захисту. Так, Звід законів Російської імперії 1832 року містив розділ «Про злочини і проступки проти власності приватної особи», в якому була запропонована класифікація посягань на власність: розбій, грабїж, воровство-крадіжка і воровство-шахрайство [14, с. 12]. А вже Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 року містило два окремі розділи, які передбачали відповідальність за протиправні посягання на власність: розділ 7 «Про злочини і проступки проти майна і доходів казни»; розділ 12 «Про злочини та проступки проти власності приватних осіб», де під крадіжкою розумілося «всякое, каким бы то ни было образом, но втайне, без насилия, угроз и вообще без принадлежащих к свойству разбоя или грабежа обстоятельств, похищение чужих вещей, денег или иного движимого имущества» [15, с. 194].

Початок XX століття знаменувався різними та масштабними політичними, економічними та демографічними перетвореннями у суспільстві, що сприяло й активному розвитку законодавчої справи, в тому числі і кримінального спектру. Так, 1903 року було прийнято Кримінальне уложення, яке на відміну від попередніх актів кримінального

законодавства містило 4 глави, присвячені питанням захисту майна як об'єкта посягання. Однак, даний документ не розрізняв крадіжку та насильницький грабіж, іменуючи дані діяння разом терміном «крадіжка», під яким пропонувалося розуміти таємне або відкрите викрадення чужого майна [16].

У контексті дослідження генезису кримінальної заборони крадіжки варто також згадати Закон Ради Міністрів УНР 1920 року «Про підвищення кари за недбайливу охорону, присвоєння, розтрату або знищення скарбового майна», Положенням про революційні військові трибунали, затвердженим Декретом ВЦВК від 20 листопада 1919 року, згідно якого спеціальним кримінальним правопорушенням з підвищеним рівнем суспільної небезпеки визнавалося викрадення предметів озброєння, амуніції, спорядження і всіх інших видів військового майна. Посилювали кримінальну відповідальність за крадіжку державного майна Декрет ВЦВК і РНК від 1 червня 1921 року «О мерах борьбы с хищением из государственных складов и должностными преступлениями, способствующими хищением» та Декрет ВЦВК і РНК від 1 вересня 1921 року «Об установлении усиленной ответственности для лиц, виновных в хищении грузов во время перевозки их» [17], які стали підосновою для окремих норм наступного Кримінального кодексу СРСР.

КК УРСР 1922 року передбачав ряд складів кримінальних правопорушень проти власності (180-199 глави VI КК УРСР), де серед іншого крадіжкою визнавалося «таємне викрадення майна, яке знаходиться у володінні, користуванні або розпорядженні іншої особи або установи». Кваліфікуючими ознаками крадіжки передбачено викрадення із застосуванням знарядь, інструментів, технічних прийомів, пристроїв; вчинення особою, яка професійно займається крадіжками; викрадення майна, що є засобом існування потерпілого; за попередньою змовою [18, с. 276]. Спостерігається підвищення рівня суспільної небезпеки крадіжки державної власності, порівняно з приватною, відповідно диференціювався й рівень покарання за посягання на державну чи приватну власність.

КК УРСР 1927 року серед іншого містив новий склад спеціальної крадіжки - крадіжку енергії (ст. 172 КК УРСР). Також крадіжка коней чи великої рогатої худоби у трудового землеробного населення (ст. 180 КК УРСР 1922 року) перетворилася на новий склад, який передбачав кримінальну відповідальність не лише за таємне посягання на

визначений предмет, а й за відкрите викрадення коней чи великої рогатої худоби [19].

У 1947 році на законодавчому рівні встановлюється диференційована відповідальність за посягання на так звану соціалістичну власність, що відтепер поділяється на державну та колективну (Наказ Президії Верховної Ради СРСР від 4 червня 1947 року «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества»; Наказ Президії Верховної Ради СРСР від 4 червня 1947 року «Об усилении охраны личной собственности граждан» [20]). Варто відмітити, що у аналізованій період крадіжкою визнавалося таємне або відкрите викрадення майна громадян.

1958 року було прийнято Основи кримінального законодавства Союзу СРСР і союзних республік, нормами яких кримінально караним діянням, яке посягає на власність (пріоритетність державної форми власності), визнавалася крадіжка [21, с. 45].

У 1960 році було прийнято Кримінальний кодекс УРСР [22], який містив ст. 81 «Розкрадання державного або колективного майна шляхом крадіжки», диспозиція якої визначала дане діяння як таємне викрадення державного або колективного майна (крадіжка). Також передбачалися кваліфіковані склади такої крадіжки, як то вчинення повторно, за попереднім зговором групою осіб, з проникненням у приміщення чи інше сховище та вчинення у великих розмірах або особливо небезпечним рецидивістом. Далі Глава V КК УРСР 1960 року «Злочини проти індивідуальної власності громадян» в ст. 140 визнавала злочином таємне викрадення індивідуального майна громадян (крадіжка), де повторювалися такі ж кваліфікуючі ознаки та мали місце також: проникнення до житла та значна шкода, завдана потерпілому.

Незалежна України затвердила КК лише в 2001 році [23], норми якого ґрунтовані на прогресивних досягненнях як теорії кримінального права, так і кримінологічної науки та практики. Так, стаття 185 КК України містить кримінальну заборону таємного викрадення чужого майна, що полягає у «протиправному насильницькому таємному і безоплатному заволодінні чужим майном на користь винного або інших осіб, яке завдало матеріальну шкоду власнику чи іншому володільцю». Основними ознаками крадіжки як кримінального правопорушення, як зазначає Ю.А. Дорохіна, є наступні обставини: «а) винна особа не має юридичних повноважень відносно викраденого майна (заволодіваючи чужим майном, особа усвідомлює, що не має ні дійсного, ні передбачуваного права

на майно, вилучає його всупереч волі власника); б) винна особа використовує ненасильницький спосіб заволодіння чужим майном; в) винна особа прагне бути непомітною (або ж прихованими можуть залишатися її дії)» [14, с. 352, 354].

У науково-практичній літературі вказується, що «обов'язковими ознаками об'єктивної сторони крадіжки є: 1) дія (таємне, незаконне, безоплатне, поза волею власника вилучення чужого майна); 2) наслідок, що полягає у заволодінні винним чужим майном; 3) причинний зв'язок між дією та наслідком; 4) спосіб вчинення злочину, що характеризується таємністю» [24].

Як правило, таємним визнається таке викрадення, здійснюючи яке, винна особа вважає, що робить це непомітно для потерпілих чи інших осіб. Така правова позиція зазначена в Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» [25].

Із запровадженням категорії кримінального проступку простий склад крадіжки було віднесено до останніх, що відповідало тенденціям розвитку, динаміки та гуманізації кримінально-правової політики [26].

2022 рік - рік початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти нашої держави - рік значних політичних, економічних, соціальних та правових перетворень, в тому числі й в частині кримінально-правової охорони держави, суспільних відносин, прав та інтересів громадян. Так, Законом України № 2117-IX від 07.03.2022 року [27] було значно посилено кримінальну відповідальність за вчинення ряду кримінальних правопорушень, в першу чергу, крадіжки, вчиненої в умовах воєнного стану, що з цього часу становить особливо кваліфікуючий склад кримінального правопорушення, що тягне за собою кардинально відмінні кримінально-правові наслідки для суб'єкта такого посягання.

Таким чином, крадіжка - як кримінально каране діяння пройшла свій довгий шлях нормативного розвитку, від найперших вітчизняних правових пам'яток до сьогодення. Аналіз історії кримінально-правової охорони власності в Україні від посягання у вигляді таємного викрадення чужого майна приводить до висновку, що даний вид правопорушення в усі історичні періоди свого існування, на будь-якому етапі державності, був найпоширенішим видом протиправної поведінки, що викликало відповідний рівень уваги з боку правників.

Можемо резюмувати, що кримінально-правова заборона крадіжки в близькому до сучасного

розумінні існувала вже в XI-XV ст., коли лише зароджувався інститут кримінально-правової охорони власності, посиленою охороною князівської власності. Період XVI-XVIII ст. можна визначити як час спроб систематизації кримінально-караних діянь, які посягають на власність та заходів відповідальності і покарання за такі вчинки. Однак, лише в XVIII ст.-початок XX ст. знаходимо відображення вже стійкого понятійного апарату, щоправда відсутнє розмежування крадіжки та ненасильницького грабежу, точніше відбувається ототожнення даних явищ. За часів активного соціалістичного будівництва сфера кримінального законодавства активно розвивається, однак під впливом специфіки періоду державотворення, суспільних відносин та ідеології історичного періоду. І лише від початку відходу від радянських (соціалістичних) конструкцій (КК України) відбувається становлення кримінально-правового змісту крадіжки в тому вигляді, який відомий сучасній доктрині кримінального права, яка постійно перебуває в процесі оновлення, відтворення міжнародних та європейських правових тенденцій та реалій політичних і економічних факторів, які мають місце на сучасному етапі розвитку України. Від ефективності та точності формулювання диспозиції кримінально-правової норми, адекватності покарання ступеню суспільної небезпеки правопорушення, багато в чому залежить і ефективність запобігання зазначеному негативному соціально-правовому явищу.

Література

1. Ларіна О.В. Історико-правовий аналіз законодавства, що встановлює відповідальність за грабіж. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 3. С. 227-233.
2. Вознесенська О. В. Кримінально-правова характеристика грабежу: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2013. 212 с.
3. Самокиш І.В. Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2021. 226 с.
4. *Pravda Ruska czyli wielkiego xiecia Jaroslawa Wladimirowicza / Przez. J. B. Rakowieckiego*. Warszawa, 1820-1822. Т. I. 1820. XVI, 278 s., Т. II. 1822.
5. Терлюк І. Я. Огляд історії кримінального права України. Навчальний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2007. 92 с.
6. Демиденко Г.Г., Єрмолаєв В.М. «Правда Руська» Ярослава Мудрого: початок вітчизняного законодавства : навч. посіб. Київ, 2017. 392 с.

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

7. Тищик Б. Й. Історія держави і права України: акад. курс : підручник / Б. Й. Тищик, І. Й. Бойко. К.: Ін Юре, 2015. 808 с.

8. Сабат П.В. Церковні устави князів Володимира Великого і Ярослава Мудрого рукописного Київського Требника (XV - початок XVI ст.) Апостольської Ватиканської бібліотеки з фонду Борджіо-Ілліріко № 15. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Вип. 26, 2011. С. 242-247.

9. Колос М.І. Судебник Казимира Ягайлівича: кримінально-правова охорона власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія Право. Випуск 40. Том 2. С. 86-90.

10. Статути Великого князівства Литовського: У 3-х томах. Том І. Статут Великого князівства Литовського 1529 року / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. Одеса: Юридична література, 2002. 464 с.

11. Захарченко П.П. Історія держави та права України: навч. посіб. для дист. навч. Київ: Університет «Україна», 2005.

12. Угорське кримінальне уложення про злочини і проступки 1879 р. Хрестоматія з історії держави і права України: навч. посіб. : у 2-х т. / укл. В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький; ред. В.Д. Гончаренко. Т. 1 : 3 найдавніших часів до початку XX ст. Київ: Ін Юре, 2000. 543 с.

13. Ткач А.П. Історія кодифікації дореволюційного права України / А.П. Ткач. Київ: Вид-во Київськ. ун-ту, 1968. 222 с.

14. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.

15. Ковтун А.О. Історія становлення законодавства щодо кримінальної відповідальності в Україні за вимагання (1845-2001 рр.). *Питання боротьби зі злочинністю*. Вип. 35. 2018. С. 192-207.

16. Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського Уряду України за 1927 р. Харків: Урядова друкарня ім. т. Фрунзе, 1927. 1404 с.

17. Кісілюк Е.М. Розвиток кримінального законодавства доби директорії. URL: http://www.naiu.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/2002_1/kisiliuk.htm

18. Берзін П.С. Кримінальний кодекс УСРР 1922 р. *Вісник асоціації кримінального права України*. Том 1 № 8 (2017). С. 276-278.

19. Михайленко П.П. Закони Кримінальний Кодекс УСРР: Затв. 8 червня 1927 р.: Офіц. текст із зм. і доп. на 1 листопада 1949р., з постат. матеріалами і дод. / Міністерство юстиції УСРР. К.: Держполітвидав УСРР, 1949. - 167 с.

20. Сборник документов по истории уголовного законодательства УССР и РСФСР 1917 - 1952 гг. / под ред. И.Т. Голякова. Київ: Госполитиздат, 1953.

21. Михайленко П.П. Закони Кримінальний кодекс Української РСР. К.: Держполітвидав УСРР, 1961. 132 с.

22. Кримінальний кодекс УСРР 1960 року, затверджений Законом від 28.12.60. ВВР. 1961. № 2. ст.14.

23. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131.

24. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко, М.І. Мельник та ін.; За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. 3-тє вид., переробл. та допов. К.: Атіка, 2009. 744 с.

25. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року № 10. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/A2BBE3D565D1FEAEC2257AF4005105EB?OpenDocument&Highlight=0,%E7%EB%EE%F7%E8%ED%E8](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/A2BBE3D565D1FEAEC2257AF4005105EB?OpenDocument&Highlight=0,%E7%EB%EE%F7%E8%ED%E8)

26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України 22 листопада 2018 року № 2617-VIII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР). 2019. № 17. ст.71.

27. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Закон України від 3 березня 2022 року № 2117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text>

28. Бабенко А. М. Регіональна система злочинності: її місце у загальній системі злочинності та деякі закономірності функціонування/ *Форум права*. 2014. № 2. С. 29-36 URL:http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2014_2_7.pdf.

29. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.

30. Бабенко А. М. Територіально-просторовий аналіз злочинності у населених пунктах Одеської області. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2017. № 2(9). URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/11_Babenko.pdf (дата звернення 01.10.2022)

31. Бабенко А.М. Регіональні особливості злочинності у містах та сільських районах Запорізької, Дніпропетровської та Харківської областей. *Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр./ редкол.: В.І. Борисов та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 36. С. 42-60. URL: http://pbz.nlu.edu.ua/article/view/157063* (дата звернення 01.10.2022)

32. Бабенко А.М. Тактико-психологічні, кримінально-процесуальні, адміністративно-правові та оперативно-розшукові заходи профілактики і запобігання кримінальним правопорушенням. *Південноукраїнський правничий часопис* № 1. 2021 С. 14-22.

33. Бабенко А.М., Федорончук І.В. Втручання у діяльність захисника чи представника особи: кримінологічний і кримінально-процесуальний виміри/ *Юридичний бюлетень*, 2020. № 15. С. 104-112.

34. Бабенко А.М., Конопельський В.Я., Чекарьова І.М. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у прикордонних регіонах Причорномор'я материкової України: монографія. Харків: Право, 2019. 264 с.

35. Батиргарєєва В.С., Бабенко А.М. Аналіз сучасної криміногенної ситуації в Україні як інформаційна модель для розробки стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів. *Архів кримінології та судових наук*. № 1. 2020. С. 39-54.

Матвієнко О. В.,
капітан поліції,
слідчий

СВ Криворізького РВП КВП ГУНП у
Дніпропетровській області,
аспірант
Одеського державного університету
внутрішніх справ